הִלְכוֹת צִיצִית סִימָן יא

ד רבנו תם וסמ״ג
ח הרא״ש ט שם בגמרא י הרא״ש
כ מגחות מב סכה ט
ל סכה שם

הַשְּׁמוֹנָה *אֵין פָּחוֹת (ד) [ד] (יט) מִד׳ גּוּדָלִים, [ז]וְיֵשׁ אוֹמְרִים י״ב גּוּדָלִים, (כ) *[ח]וְכֵן נוֹהֲגִין. [ט]וּלְמַעְלָה אֵין לָהֶם (כא) שִׁעוּר: (הגה וְאִם עֲשָׂאוֹ אָרֹךְ יוֹתֵר מִדַּי *יָכוֹל לְקַצְּרוֹ, וְאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הֶעָשׂוּי) (מרדכי בה״ק). **אֶחָד מֵהַחוּטִים (כב) יִהְיֶה *יוֹתֵר (ה) אָרֹךְ, כְּדֵי שֶׁיִּכְרֹךְ בּוֹ (כג) הַגָּדִיל** (הַגָּדִיל הַיְנוּ הֶחָלָק מֵהַצִּיצִית שֶׁאֵינוֹ אָרוּג): (הגה וְשִׁעוּר הַנִּזְכָּר יִהְיֶה בַּצִּיצִית (כד) לְאַחַר שֶׁנִּקְשַׁר, מִלְּבַד מַה שֶּׁמֻּנָּח עַל קֶרֶן הַבֶּגֶד) (סברת ב״י): **ה (כה) [כ]אֵין עוֹשִׂין הַצִּיצִיּוֹת מֵהַצֶּמֶר הַנֶּאֱחָז בַּקּוֹצִים כְּשֶׁהַצֹּאן רוֹבְצִים בֵּינֵיהֶם, וְלֹא מֵהַנִּימִין הַנִּתְלָשִׁים מֵהַבְּהֵמָה, וְלֹא מִשִּׁיּוּרֵי שְׁתִי (כו) שֶׁהָאוֹרֵג מְשַׁיֵּר בְּסוֹף הַבֶּגֶד. וְהַטַּעַם, מִשּׁוּם בִּזּוּי (ו) מִצְוָה: ו *[ל]אִם עֲשָׂאָם *מִצֶּמֶר גָּזוּל, פְּסוּלִים, דִּכְתִיב ׳וְעָשׂוּ (כז) לָהֶם׳, מַשֶּׁלָּהֶם:** הגה

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

[ד] **מד׳.** עבה״ט. וְעַיֵּן מג״א בְּשֵׁם בְּדֶק הַבַּיִת שֶׁהַתּוֹסָפוֹת פֶּרֶק הַתְּכֵלֶת נִסְתַּפְּקוּ בְּדָבָר. וְעַיֵּן בַּת״ש סִימָן לה ס״ק נד שֶׁיֵּשׁ לֵילֵךְ לְחֻמְרָא. וְעַיֵּן בְּבֵית־אֶפְרַיִם עַל טָרַפַת הָרֵאָה שֶׁיֵּשׁ שֶׁנֵּי סְפֵקוֹת בַּדָּבָר, אִם לְשַׁעַר בַּמָּקוֹם הַקָּצָר שֶׁל הָאֲגוּדָל אוֹ בַּמָּקוֹם הַקֶּשֶׁר שֶׁל אֲגוּדָל. וְע״ש בְּקַנְטְרֵס הַתְּשׁוּבוֹת בְּאֹרֶךְ. עַיֵּן בִּתְשׁוּבַת מַהֲרַ״מ שֶׁבְּמִימוֹנִי הִלְכוֹת קִנְיָן. וְשָׁם נִתְבָּאֵר דְּבִמְלֹתָא דְרַבָּנַן אֶפְשָׁר לְהָקֵל בְּסָפֵק זֶה, וְנ״מ בְּטַלִּית שֶׁאֵינוֹ שֶׁל צֶמֶר וּפְשִׁתִּים אֶלָּא שֶׁל שְׁאָר מִינִים, שֶׁדַּעַת כַּמָּה פּוֹסְקִים שֶׁאֵין חַיָּבִין אֶלָּא מִדְּרַבָּנַן, יָכוֹל לִסְמֹךְ אע״פ שֶׁאֵין שָׁם י״ב אֲגוּדָלִים כְּשֶׁנִּמְדֹּד בַּמָּקוֹם הָרָחָב, רַק בַּמָּקוֹם הַקָּצָר אוֹ בַּמָּקוֹם הַקֶּשֶׁר, אִם הוּא שְׁעַת הַדְּחָק וְאֵין לוֹ אֲחֵרִים, וּכְשֶׁיִּזְדַּמֵּן לוֹ אֲרֻכִּים מֵאֵלּוּ יַחִיר אֶת אֵלּוּ וְיִקְשֹׁר הָאֲרֻכִּים תַּחְתָּם. וְגַם נ״מ בְּסָפֵק זֶה לְעִנְיַן הַמְבֹאָר לְקַמָּן סָעִיף ט שֶׁלֹּא יַרְחִיק הַנֶּקֶב מג׳ אֲגוּדָלִים,

בֵּאוּר הֲלָכָה

לְהַט״ז לְקַמָּן בְּסוֹף סִימָן יב לְעִנְיַן קְשִׁירָה, עַיֵּן שָׁם: * **אֵין פָּחוֹת וְכוּ׳.** עַיֵּן בִּלְבוּשׁ שֶׁכָּתַב דְּמִן הַתּוֹרָה אֵין שִׁעוּר לְאֹרֶךְ הַצִּיצִית, רַק שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ גָּדִיל וְעָנָף, רַק שֶׁחֲזַ״ל נָתְנוּ לָנוּ שִׁעוּר מִשּׁוּם נוֹי צִיצִית, לְמַר בְּאַרְבַּע וּלְמַר בֵּי״ב; כֵּן בְּאֵר הָאֵלִיָּה רַבָּה אֶת דְּבָרָיו. וְעַיֵּן בְּחַיֵּי־אָדָם שֶׁמְּצַדֵּד לוֹמַר דְּעַל־כָּל־פָּנִים כְּדֵי עֲנִיבָה הוּא מִן הַתּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם: * **וְכֵן נוֹהֲגִין.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַפְּרִי־מְגָדִים, מוּכָח מִזֶּה שֶׁהוּא סוֹבֵר דְּהַשִּׁעוּר י״ב גּוּדָלִין לְדֵעָה זוֹ הוּא לְעִכּוּבָא, וְכֵן כָּתַב בֶּהֶדְיָא בְּאוֹת ח בְּאֵשֶׁל־אַבְרָהָם, וְכֵן מַשְׁמַע לְקַמָּן בְּסִימָן יב סָעִיף א. וּבְבֵאוּר הַגָּאוֹן מַהֲרַ״מ בַּנַּעַט עַל הַמָּרְדְּכִי בְּהִלְכוֹת צִיצִית מִסְתַּפֵּק בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם; וּבְחַנּוּךְ פָּרָשַׁת שְׁלַח מַשְׁמַע גַּם־כֵּן קָצָת לְהָקֵל בָּזֶה בְּדִיעֲבַד, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְדִינָא[36]: * **יָכוֹל לְקַצְּרוֹ.** אֲפִלּוּ אִם הָעָנָף הָיָה קֹדֶם הַקְּצִיצָה הַרְבֵּה יוֹתֵר מִשְּׁנֵי שְׁלִישִׁים מִן הַגָּדִיל, אַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא מִקְּרֵי זֶה מִן הֶעָשׂוּי בִּפְסוּל, כֵּיוָן דְּאֵין זֶה לְעִכּוּבָא בְּדִיעֲבַד[37], וְכִדְאִיתָא לְקַמָּן בְּסָעִיף יד בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּשֵׁם הַפּוֹסְקִים. ארה״ח: * **יוֹתֵר אָרֹךְ.** וּבְדִיעֲבַד לְכָאוֹרָה אֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה אִם לְאַחַר כְּרִיכַת הַחֻלְיָא רִאשׁוֹנָה וּקְשִׁירָתוֹ הָיָה בּוֹ כַּשִּׁעוּר, דְּלֹא גָרַע זֶה מִשֶּׁהָיָה נִקְטָם אָז לְגַמְרֵי זֶה הַחוּט, דְּכָשֵׁר לְכֻלֵּי עַלְמָא, דְּהוּא גַּרְדּוֹמֵי הַצִּיצִית, וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן יב. וּלְפִי זֶה, מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמ״א דְּשִׁעוּר זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת אַחַר שֶׁנִּקְשַׁר, וְרוֹצֶה לוֹמַר כָּל הַקְּשָׁרִים, כִּדְמַשְׁמַע בְּבֵית־יוֹסֵף, הוּא רַק לְכַתְּחִלָּה, דְּבְדִיעֲבַד דִּי אִם רַק לְאַחַר קְשִׁירַת הַחֻלְיָא הָרִאשׁוֹנָה הָיָה בְּהַחוּטִין הַשִּׁעוּר י״ב גּוּדָלִין, אַף שֶׁנִּתְקַצְּרוּ אַחַר־כָּךְ עַל־יְדֵי שִׁעוּר הַקְּשִׁירוֹת לֹא גָרַע מִגַּרְדּוֹמִין, דְּקַיְמָא לַן לְקַמָּן בְּסִימָן יב כְּסָבְרָא רִאשׁוֹנָה. וְעַיֵּן בְּפְרִי־מְגָדִים שֶׁהֵבֵאתִי אֶת דְּבָרָיו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּסָעִיף־קָטָן כד, וּמַשְׁמַע מִסְתִּימַת דְּבָרָיו הַפּוּךְ דְּבָרַי[38]; וְאֶפְשָׁר דִּסְבָרָתוֹ, דְּכָל זְמַן שֶׁהוּא עוֹסֵק עֲדַיִן בְּמִצְוָה לַעֲשׂוֹת שָׁלִישׁ גָּדִיל, אַף דְּהוּא רַק לְכַתְּחִלָּה, מִקְרֵי עֲדַיִן שֶׁלֹּא נִגְמְרָה הַמִּצְוָה, וְלֹא נוֹכַל לְהַקְרָא עַתָּה עַל הַצִּיצִית שֵׁם גַּרְדּוֹמִין, וְגָרַע זֶה מִשֶּׁאִם הָיָה עוֹשֶׂה רַק חֻלְיָא אַחַת וְאַחַר־כָּךְ נִקְטַע חוּט אֶחָד. וְכִדְמוּת רַאְיָה לָזֶה מֵהָא דְּאַמְרִינָן שַׁבָּת קלג ע״א: כָּל זְמַן שֶׁהוּא עוֹסֵק בַּמִּילָה בְּשַׁבָּת, חוֹזֵר אֲפִלּוּ עַל צִיצִין שֶׁאֵין מְעַכְּבִין: פֵּרֵשׁ, עַל צִיצִין הַמְעַכְּבִין חוֹזֵר, עַל צִיצִין שֶׁאֵין מְעַכְּבִין אֵין חוֹזֵר; וְשָׁם הֲלֹא הוּא לְעִנְיַן לְהָקֵל, וְכָל־שֶׁכֵּן הָכָא לְעִנְיַן לְהַחְמִיר, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה. וְדַע עוֹד, דְּאִם הוּא בַּדֶּרֶךְ וְאֵין לוֹ צִיצִית אֲחֵרוֹת כִּי אִם קְצָרוֹת מי״ב גּוּדָלִין, יוּכַל לִסְמֹךְ עַל דַּעַת הַמְחַבֵּר דְּמֵקֵל בְּאַרְבַּע גּוּדָלִין לְהַטִּילָם בַּבֶּגֶד וּלְלַבְשׁוֹ; וּבִפְרָט לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַלְּבוּשׁ דְּמִן הַתּוֹרָה אֵין שִׁעוּר לְאֹרֶךְ הַצִּיצִית, מַמִּילָא אֵין עוֹבֵר עַל מִצְוַת עֲשֵׂה דְּצִיצִית בְּכָל גַּוְנֵי; וְכָל־שֶׁכֵּן לְהַפּוֹסְקִים דְּבַמְקוֹם שֶׁאֵין נִמְצָאִים צִיצִית אֵין עוֹבֵר עַל עֲשֵׂה דְּצִיצִית. אַךְ לְעִנְיַן בְּרֵכָה יֵשׁ לְהַחְמִיר לְפִי מַה דְּנוֹהֲגִין כְּדֵעָה שֶׁנִּיָּה דְּצָרִיךְ י״ב גּוּדָלִין, כֵּן מוּכָח מֵהַפְּרִי־מְגָדִים אוֹת ג בְּמִשְׁבְּצוֹת־זָהָב וּבְחִדּוּשֵׁי ר׳ עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּסוֹף סִימָן יב, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מַהֲרַ״מ בַּנַּעַט זַ״ל: * **אִם עֲשָׂאָם וְכוּ׳.** עַיֵּן פְּרִי־מְגָדִים שֶׁכָּתַב דְּהוּא הַדִּין אִם גָּזַל טַלִּית וְהִטִּיל בּוֹ צִיצִית מִשֶּׁלּוֹ, נַמִּי לֹא קַיָּם מִצְוַת צִיצִית עַל־יְדֵי לְבִישָׁתוֹ זוֹ[39] (וּמַמִּילָא בְּרָכָתוֹ הוּא לְבַטָּלָה), דְּ׳כְסוּתְךָ׳ כְּתִיב בִּקְרָא[40]. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף־קָטָן כז לְעִנְיַן הַקָּפַת צִיצִית, וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן טַלִּית: * **מִצֶּמֶר גָּזוּל.** נִסְתַּפַּקְתִּי בְּמִי שֶׁגָּזַל חוּטֵי צִיצִית מֵחֲבֵרוֹ, וְאַחַר שֶׁהִטִּילָם בְּבִגְדוֹ שֶׁלֹּם לוֹ עֲבוּרָם אוֹ נְתָנָם לוֹ בְּמַתָּנָה, אִם מְחֻיָּב לַחֲזֹר

בֵּאֵר הֵיטֵב

יָפֶה דְּלֹא שְׁכִיחֵי שֶׁיִּתְפָּרְקוּ: **(ד) מֵאַרְבַּע גּוּדָלִים.** וּמוֹדְדִים בְּמָקוֹם רָחָב בְּאֶמְצַע גּוּדָל, מרדכי ד״מ מ״א ע״ת: **(ה) אָרֹךְ.** נ״ל דְּאִם אֶחָד אֵינוֹ אָרֹךְ כָּל־כָּךְ לִכְרֹךְ בּוֹ הַכֹּל, יִכְרֹךְ בּוֹ קְצָת כְּרִיכוֹת מַחוּט א׳ וּקְצָת כְּרִיכוֹת מֵהַחוּט הַשֵּׁנִי, כִּי בִּזְמַן הַתְּכֵלֶת הָיוּ עוֹשִׂין קְצָת הַכְּרִיכוֹת מִתְּכֵלֶת וּקְצָת הַכְּרִיכוֹת מִלָּבָן, מ״א: **(ו) מִצְוָה.** וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד פָּסוּל, ט״ז. לְכָאוֹרָה קָשָׁה, דִּלְפִי״ז דְּהַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם בִּזּוּי מִצְוָה לֹא מַקְשֶׁה הַשַּׁ״ס מִידֵי מֵהָא לְב״ה בְּסֻכָּה דַּף ט ע״א; וְיֵשׁ לְיַשֵּׁב ע״פ הַנַּסְחָא שֶׁל הַגְּמָרָא שָׁם: אַלְמָא דְּבָעִינָן טְוִיָּה לִשְׁמָהּ וְכוּ׳, וּמוֹתִיב לֵהּ מִשְּׁמוּאֵל, דְּלֹא כְּפרש״י שָׁם, ע״ש ודו״ק. וּבָזֶה יְתֹרַץ קַשְׁיַת הַפּוֹסְקִים לָמָּה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

עין שם]: **ד (יט) מִד׳ גּוּדָלִים.** וּמְדִידַת הַגּוּדָל בְּכָל מָקוֹם (יז) הוּא שֶׁל אָדָם בֵּינוֹנִי. וּמוֹדְדִין אוֹתוֹ בַּפֶּרֶק הָעֶלְיוֹן, (יח) בַּמָּקוֹם הָרָחָב בְּאֶמְצָעוֹ[29] [ועיין בשע״ת]. וְעַיֵּן בְּמָגֵן־אַבְרָהָם וּבְשַׁ״ךְ רע״ב שֶׁהֵבִיאוּ בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ם דְּשִׁעוּר גּוּדָל הוּא כְּרֹחַב ד׳ שְׂעוֹרוֹת זוֹ בְּצַד זוֹ בְּדֹחַק, וְהֵן בְּאֹרֶךְ ב׳ שְׂעוֹרוֹת בְּרֶוַח: **(כ) וְכֵן נוֹהֲגִין.** וְכֵן פָּסַק הַלְּבוּשׁ. וְאִם־כֵּן לֹא יָפֶה עוֹשִׂין הַמּוֹכְרִין שֶׁמְּצַמְצְמִין בְּמִדַּת אָרְכָּן, וְקָרוֹב הַדָּבָר לִהְיוֹת בְּרָכָה לְבַטָּלָה, כִּי אַף דְּמִן הַתּוֹרָה דַּי בְּכָל־שֶׁהוּא, מִדְּרַבָּנַן בְּעִינָן שֶׁיִּהְיֶה י״ב גּוּדָלִין אַחַר הַקְּשִׁירָה[30] מִלְּבַד מַה שֶּׁמֻּנָּח עַל קֶרֶן הַבֶּגֶד[31], וְיֵשׁ לְהַזְהִירָם עַל כָּךְ [פמ״ג]. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: **(כא) שִׁעוּר.** וְר״י הָיָה (יט) נוֹהֵג לַעֲשׂוֹתוֹ אָרֹךְ יוֹתֵר[32], כְּדֵי שֶׁאִם יִפָּסֵק קְצָת גַּם־כֵּן יִשָּׁאֵר בּוֹ כַּשִּׁעוּר[33]: **(כב) יִהְיֶה וְכוּ׳.** וְאִם אֶחָד (כ) אֵינוֹ אָרֹךְ כָּל־כָּךְ לִכְרֹךְ בּוֹ הַכֹּל, יִכְרֹךְ בּוֹ קְצָת כְּרִיכוֹת מַחוּט אֶחָד וּקְצָת כְּרִיכוֹת מַחוּט הַשֵּׁנִי[34], כִּי בִּזְמַן הַתְּכֵלֶת הָיוּ עוֹשִׂין קְצָת כְּרִיכוֹת מֵהַתְּכֵלֶת וּקְצָת מִלָּבָן. וְצָרִיךְ לִרְאוֹת (כא) שֶׁיִּשְׁתַּיְרוּ בְּכָל הַחוּטִין אָרְכָּן י״ב גּוּדָלִין אַחַר הַכְּרִיכָה וְהַקְּשִׁירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַמ״א, וַאֲפִלּוּ זֶה הַחוּט הָאָרֹךְ אַחַר שֶׁיִּכָּרֵךְ יִשָּׁאֵר י״ב גּוּדָלִין: **(כג) הַגָּדִיל.** קָרָאוֹ גָּדִיל עַל שֵׁם הָעָתִיד, שֶׁנַּעֲשֶׂה גָּדִיל אַחַר שֶׁנִּכְרָךְ עָלָיו. וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב רַמ״א אַחַר־כָּךְ ׳הַיְנוּ הֶחָלָק׳ וְכוּ׳, רוֹצֶה לוֹמַר שֶׁמִּתְּחִלָּה הוּא חֶלֶק בְּלֹא גָּדִיל וַאֲרִיגָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה הַחוּט נַעֲשֶׂה גָּדִיל. יַד־אֶפְרַיִם: **(כד) לְאַחַר שֶׁנִּקְשַׁר.** וּמִשּׁוּם (כג) הַקְּשִׁירָה שֶׁעוֹשִׂין בַּגָּדִיל מִתְקַצֵּר, וּבַעֵי אֶצְבַּע יְתֵרָה דְּהַיְנוּ י״ג גּוּדָלִין מִלְּבַד מַה שֶּׁמֻּנָּח עַל הַבֶּגֶד[35], (כג) וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד מְעַכֵּב. וְהָעוֹלָם מְקַלִּין בָּזֶה, וְרָאוּי לִמְחוֹת בְּיָדָם: **ה (כה) אֵין עוֹשִׂין.** וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד פָּסוּל [ט״ז ופמ״ג]: **(כו) שֶׁהָאוֹרֵג מְשַׁיֵּר.** אֵין לְהַקְשׁוֹת, דִּבְלָאו הָכֵי יֵשׁ פְּסוּל, דְּלֹא נַטּוּ הַחוּטִין לְשֵׁם צִיצִית? יֵשׁ לוֹמַר דְּמַיְרֵי אֲפִלּוּ הֵיכִי דְּמִתְּחִלָּה טָווּ הַחוּטִין לְשֵׁם צִיצִית וְאַחַר־כָּךְ אָרַג מֵהֶם בֶּגֶד, וַאֲפִלּוּ הָכֵי פָּסוּל מִשּׁוּם בִּזּוּי מִצְוָה [ט״ז]. וּבְסֵפֶר הַמָּאוֹר כָּתַב הַטַּעַם: מִשּׁוּם דְּבָעִינָן ׳הַכָּנָף׳ מִין כָּנָף, וְאֵין מִינִים הַלָּלוּ רְאוּיִים לַעֲשׂוֹת מֵהֶם בֶּגֶד, שֶׁהֵם פְּסֹלֶת הַצֶּמֶר וְאֵין בֶּגֶד נַעֲשֶׂה מִכְּמוֹתָן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְאִם־כֵּן כָּל מִינֵי צֶמֶר שֶׁהֵם גְּרוּעִין שֶׁאֵין בֶּגֶד נַעֲשֶׂה מֵהֶם, פְּסוּלִים לְצִיצִית [מ״א]: **ו (כז) ׳לָהֶם׳ מַשֶּׁלָּהֶם.** נִרְאֶה פָּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין אִם לָקַח הַצִּיצִית בַּהֲקָפָה וְהַמּוֹכֵר עָיֵל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יז) אַרְצוֹת־הַחַיִּים, וְהוּא מִמְּנָחוֹת מא ע״ב בְּטֶפַח שֶׁל כָּל וְכוּ׳: (יח) פְּרִי־מְגָדִים בְּמִשְׁבְּצוֹת־זָהָב אוֹת ח כָּתַב דְּכֵן קַיְמָא לַן לַהֲלָכָה, עי״ש: (יט) מָגֵן־אַבְרָהָם: (כ) מָגֵן־אַבְרָהָם: (כא) פְּרִי־מְגָדִים: (כב) מָגֵן־אַבְרָהָם: (כג) פְּרִי־מְגָדִים:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת צִיצִית סִימָן יא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יט]

וּמְדִידַת הַגּוּדֶל בְּכָל מָקוֹם הוּא שֶׁל אָדָם בֵּינוֹנִי. וּמוֹדְדִין אוֹתוֹ בַּפֶּרֶק הָעֶלְיוֹן, בַּמָּקוֹם הָרָחָב בְּאֶמְצָעוֹ[29].

29) ושיעור אגודל לפי מידות זמנינו, לדעת החזו"א שיעור אגודל הוא 2.4 ס"מ, ושיעור י"ב גודלין הוא 28.8 ס"מ. ובשיעורין של תורה (שערי המצוות אות ב) כתב ששיעורו הוא 30 ס"מ ולכל הפחות 29 ס"מ. ולפי שיעור הגר"ח נאה, שיעור אגודל הוא 2 ס"מ, ושיעור י"ב גודלין הוא 24 ס"מ. וכתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' ג), שאף על פי שלכתחילה יש לנהוג בשיעור הגדול, על כל פנים כיון שיש מקילים לילך אחר שיעור הקטן, ושיעור י"ב גודלין כתב המשנ"ב להלן (ס"ק כ) שהוא מדרבנן, המיקל כשיעור הקטן אין מזניחים אותו.

[משנ"ב ס"ק כ]

מִדְּרַבָּנָן בְּעִינַן שֶׁיִּהְיֶה י"ב גּוּדְלִין אַחַר הַקְּשִׁירָה[30] מִלְּבַד מַה שֶּׁמֻּנָּח עַל קֶרֶן הַבֶּגֶד[31].

30) והנוהגים לעשות שני נקבים לציציות בטלית קטן ונמצא חלק מהגדיל מונח על הבגד, כתבו הערך ש"י (ס"ד) והקצות השלחן (סי' ו בדה"ש ס"ק מג) שגם הם צריכים לחשב את השיעור מתחילת הקשר הראשון. ואם הקרן מקופלת ומשום כך יש בחלק היוצא שיעור י"ב גודלין אבל אם היתה הכנף פשוטה לא היה בחלק היוצא י"ב גודלין, כתב הפמ"ג (א"א ס"ק יד) שכשר, והוסיף, שאף על פי שכתב המג"א שם שלגבי שיעור תליית הציצית בבגד לא מתחשבים בשיעור הבגד לפי קיפולו, אלא לפי מצבו כשהוא פשוט, מ"מ לענין זה הולכים אחר קיפולו, מפני שמ"מ כעת הציצית יוצאת מהבגד כשיעור י"ב גודלין, ודי בכך.

31) ולענין סכך שכשר מדאורייתא ופסול מדרבנן, שקיימא לן שאם אין לו סכך אחר רשאי לסכך בו, כתב לקמן (סי' תרכט ס"ק נ) שיש אומרים שיכול אף לברך.

[משנ"ב ס"ק כא]

וְר"י הָיָה נוֹהֵג לַעֲשׂוֹתוֹ אֶרֶךְ יוֹתֵר[32], כְּדֵי שֶׁאִם יִפָּסֵק קְצָת גַּם־כֵּן יִשָּׁאֵר בּוֹ כַּשִּׁעוּר[33].

32) ואם מאריך החוטים, כתב הרמ"א להלן (סי"ד) שיראה ששליש יהיה גדיל ושני חלקים יהיו ענף. אולם לענין דיעבד, כתב במשנ"ב שם (ס"ק סט), שלכל הדעות אינו מעכב.

33) משמע, שלולי טעמו של ר"י, אין הידור מצוה לעשות חוטים ארוכים. וכן כתב הטורי אבן (חגיגה ז, א) שאין מצוה בדבר, ואין מקבלים על כך יותר שכר. ואף שלגבי נרות חנוכה העשויים משעוה כתב במשנ"ב לקמן (סי' תרעב ס"ק ו) שיש הידור מצוה לעשותם ארוכים, ביאר הבית ברוך (כלל יא אות קטז) שיש לחלק בין נרות שגם ללא המצוה הם יותר יפים ויקרים כשהם ארוכים לבין ציציות שללא המצוה אין מעלה לאורכן.

[משנ"ב ס"ק כב]

וּקְצָת כְּרִיכוֹת מִחוּט הַשֵּׁנִי[34].

34) ולכרוך שלשה חוטים, כתב האפיקי מגינים (ס"ק ח) שנראה שיש להימנע מזה, כיון שהראיה היא ממה שעשו כשהיה תכלת, ומשם אין ראיה אלא לשני חוטים, אמנם הערוך השלחן (סי"ב) כתב שמותר לכרוך אפילו כמה חוטים.

[משנ"ב ס"ק כד]

וּמִשּׁוּם הַקְּשִׁירָה שֶׁעוֹשִׂין בַּגָּדִיל מִתְקַצֵּר, וּבָעֵי אֶצְבַּע יְתֵרָה דְּהַיְנוּ י"ב גּוּדְלִין מִלְּבַד מַה שֶּׁמֻּנָּח עַל הַבֶּגֶד[35].

35) ושיעור י"ג גודלין לפי מידות זמנינו, לדעת החזו"א שיעורו 31.2 ס"מ, ולפי המובא בשיעורין של תורה שיעורו 32.5 ס"מ, ולכל הפחות 31.42 ס"מ. ולדעת הגר"ח נאה, שיעורו 26 ס"מ.

[ביה"ל ד"ה וכן נוהגין]

וְצָרִיךְ עַיּוּן לְדִינָא[36].

36) והחזו"א כתב (או"ח סי' ג ס"ק ז), ששיעור י"ב גודלין אינו מעכב בדיעבד, ואינו אלא למצוה בעלמא.

[ביה"ל ד"ה יכול לקצוה]

אֲפִלּוּ אִם הֶעָנָף הָיָה קֹדֶם הַקְּצִיצָה הַרְבֵּה יוֹתֵר מִשְּׁנֵי שְׁלִישִׁים מִן הַגָּדִיל, אַף עַל־פִּי־כֵן לֹא מִקְרֵי זֶה מִן הָעָשׂוּי בִּפְסוּל, כֵּיוָן דְּאֵין זֶה לְעִכּוּבָא בְּדִיעֲבַד[37].

37) משמע שלכתחילה צריך שיהיה הענף שני שלישים, ולא יותר. והחזו"א כתב (או"ח סי' ג ס"ק י), שמדקדוק לשון הרמב"ם [המובא ברמ"א להלן סי"ד] מבואר, שאפשר להוסיף על הענף, והאזהרה היא רק שלא יפחות הענף משני שלישים.

[ביה"ל ד"ה יותר ארך]

וְעַיִן בִּפְרִי־מְגָדִים שֶׁהֵבֵאתִי אֶת דְּבָרָיו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּסָעִיף־קָטָן כד, וּמִשְׁמַע מִסְתִּימַת דְּבָרָיו הִפּוּךְ דְּבָרַי[38].

38) והחזו"א (או"ח סי' ג ס"ק ג) כתב כהפמ"ג, שכיון שראוי החוט להיות גדיל או ענף, ברגע שעושהו גדיל מתברר שלא היה ענף מעולם, וגרע מגרדומין. והוסיף, שאף על פי שמדברי הביה"ל משמע שאם התכוון להניחו כגדיל ולאחר מכן נמלך ועשאו ענף, כשר החוט ונחשב גרדומין אף לדעת הפמ"ג, מ"מ לדינא נראה לא כך, אלא בכל אופן שהירבה חוליות נחשב כגדיל, ואין דינו כגרדומין. וראה מה שכתב בביה"ל לקמן (סי' יב ס"א ד"ה שמא) ובמה שכתבנו שם.

[ביה"ל ד"ה אם עשאם]

אִם גָּזַל טַלִּית וְהִטִּיל בּוֹ צִיצִית מִשֶּׁלּוֹ, נַמִּי לֹא קַיֵּם מִצְוַת צִיצִית עַל־יְדֵי לְבִישָׁתוֹ זוֹ[39] וכו', דִּ'כְסוּתְךָ' כְּתִיב בַּקְּרָא[40].

39) ואם שילם על הטלית לאחר שהטיל החוטים, כתב העמק ברכה (ציצית אות י) שפשוט שאין צריך להתיר את החוטים ולהטילם שנית, ואינו דומה למי שגזל חוטים ושילם עבורם לאחר שהטילם בבגדו שהסתפק בביה"ל להלן (ד"ה מצמר) אם צריך להתירם, כיון שדין 'כסותך' אינו פסול בגוף המצוה, שהרי מותר לברך על טלית שאולה [וכמו שפסק במשנ"ב לקמן סי' יד ס"ק ט], ואין זה אלא תנאי בחיוב המצוה, ולפיכך אם הטיל בה ציצית אין הדבר נחשב כעשיה בפסול.

40) אמנם, לענין טלית שאולה שנלמד מפסוק זה שפטורה מציצית, כתב במשנ"ב לקמן (סי' יד ס"ק ט) שהמברך לא הפסיד.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת צִיצִית סִימָן יא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק כז]

וְזֶה אֵינוֹ רוֹצֶה לְשַׁלֵּם לוֹ, דְּמִדִּינָא אֵינָם שֶׁלּוֹ[41]), כִּדְאִיתָא בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן קצ, עַיֵּן שָׁם[42]).

41) וכשידוע שדעת המוכר שלא ליטול ממנו חזרה את הציצית, אלא דעתו להמתין לקבלת הכסף, כתב הערוך השלחן (סכ"ב) שהרי הם שלו ויכול לברך עליהם.

42) ומבואר בשו"ע שם (סעיף יא-יב), שהמוכר את שדהו מפני רעתה, או שמכרה מפני שרוצה לעבור לדור בעיר אחרת, אף על פי שעייל ונפיק ותובע את שאר הדמים, מ"מ חל המכר, שאינו תובע ורודף אחר הדמים מחמת שעדיין לא גמר והקנה, אלא מפני שחושש שמא יחזור בו הלוקח. ואם כן הוא הדין אף לענין ציצית.

[משנ"ב ס"ק ל]

וְכֵן מַשְׁמַע מֵהַגְּרָ"א בְּבֵאוּרוֹ דְּהַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, עַיֵּן שָׁם[43]).

43) שציין למה שכתב השו"ע לקמן (סי' תנד ס"ד) שיוצאים ידי חובה במצה העשויה מחיטים גזולות, וכן למה שכתב השו"ע לקמן (סי' תרמט ס"א) שהגוזל לולב ושיפהו יוצא בו ידי חובתו, ובשניהם מועיל מדין שינוי מעשה [כמבואר במשנ"ב לקמן סי' תנד ס"ק יז, ובשו"ע סי' תרמט שם].

[משנ"ב שם]

וְאִם נִתְיָאֲשׁוּ וְאַחַר־כָּךְ מְכָרָן, קָנָה הַשֵּׁנִי אֶת הַצִּיצִית. וְאַף לְעִנְיַן בְּרָכָה מַשְׁמַע מֵהַמָּגֵן־אַבְרָהָם בְּסִימָן תרמט סָעִיף־קָטָן ב דְּיוּכַל לְבָרֵךְ בָּזֶה וכו', אָכֵן הַפְּרִי־מֶגָדִים שָׁם בְּשֵׁם הַלְּבוּשׁ מַחְמִיר בָּזֶה[44]).

44) אמנם, בגזל מצה ונתיאשו הבעלים ונתנה לאחר, כתב לקמן (סי' תנד ס"ק יז) שאותו אחר יוצא בה ידי חובתו ומותר לו לברך עליה, שהרי לא באיסור באה לידו, ולא הביא את דעת המחמירים.

[משנ"ב שם]

וְגַם הַטַּ"ז בְּסִימָן כה וְהַגְּרָ"א שָׁם מַחְמִירִין בָּזֶה[45]).

45) והלוקח מן השני, כתב לקמן (סי' כה ס"ק נד) שנראה שלכל הדעות יכול לברך.

[ביה"ל ד"ה מצמו]

אַחַר־כָּךְ מָצָאתִי בִּכְעִין זֶה בְּסִימָן תרנח גַּבֵּי לוּלָב, בְּשַׁעֲרֵי־תְשׁוּבָה ס"ק ו, עַיֵּן שָׁם[46]).

46) שם כתב בשם המשאת משה, שאף הגוזל אתרוג מחבירו ונטלו ביום טוב, ובמועד פייס את חבירו עד אשר מחל לו, מועילה מחילתו למפרע. וראה שם שהביא כמה אחרונים שהשיגו על המשאת משה בזה.

[ביה"ל שם]

שֶׁהַמְדַקְדֵּק בְּמַעֲשָׂיו יִרְאֶה לְשַׁלֵּם עֲבוּר הַצִּיצִית קֹדֶם שֶׁיַּטִּילָם בַּבֶּגֶד, כְּדֵי דְּלֶהֱוֵי קִנְיָן דְּאוֹרַיְתָא תַּחַת יָדָיו, וְלֹא יִסְמֹךְ עַל הַמְּשִׁיכָה לְחוּד[47]).

47) ולענין ארבעת המינים שצריך גם שיהיה 'לכם', כמו בציצית, כתב לקמן (סי' תרנח ס"ק י) שאלו הקונים אתרוג ומשלמים עליו רק לאחר החג אינם עושים כראוי, כיון שכל זמן שלא שילמו את הכסף אין הקנין מועיל אלא מדרבנן, ואינם יוצאים ידי חיוב 'לכם' דאורייתא אם לא קנו בקנין חצר, ולכתחילה נכון להיזהר בכך ולפרוע קודם החג. ובביה"ל שם (ס"ו ד"ה לא יתננו) כתב בשם הכתב סופר, שאין לקנות לכתחילה מקטן הסוחר באתרוגים.

[ביה"ל ד"ה לעשותן]

וְאֵין הָעֲבֵרָה בָּאָה מִן הַמִּצְוָה גוּפָא[48]).

48) וכן לענין רקימת פסוקים של תורה בטלית, כתב בשו"ת גינת ורדים (או"ח כלל ב סי' כו-כז) שאף שאסור לעשות כן [כמובא במשנ"ב לקמן (סי' כד ס"ק ט), וראה מה שכתבנו שם בטעם האיסור], מ"מ אם עשה כן מותר לברך על טלית זו, שכן אין בזה משום 'מצוה הבאה בעבירה', כיון שאין הרקימה גורמת לקיום המצוה.

[משנ"ב ס"ק לד]

אֲבָל אִם שָׁאֵלָם לוֹ אַדַּעְתָּא שֶׁיַּחֲזִירֵם לוֹ בְּעַיִן, לֹא יְבָרֵךְ עֲלֵיהוּ[49]).

49) מבואר בדבריו, שפסולם של חוטים אלו הוא משום שאינם נחשבים 'שלו', ודייק מכך בשו"ת אבני נזר (יו"ד סי' שסא אות ח) שמכך שלא פסלום מחמת שצריך להסירם מהטלית כדי להחזירם לבעלים, ונמצא שאין הקשר של קיימא, משמע שציצית כשרה גם אם קשרה בקשר שאינו של קיימא. וראה מה שכתבנו לקמן (סי' יג ס"ק טו) לגבי קשירת קשר שאינו של קיימא בציצית בשבת.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

(כח) *וְדַוְקָא (כט) שֶׁגָּזַל הַחוּטִין, *אֲבָל אִם גָּזַל צֶמֶר וַעֲשָׂאָן חוּטִין, (ז) [ז] (ל) כְּשֵׁרִים: מִיהוּ לְכַתְּחִלָּה אָסוּר (לא) *לַעֲשׂוֹתָן (ב"י בשם נמוקי יוסף בהל' ציצית). *(וּלְעִנְיַן בְּרָכָה עַיֵּן לְקַמָּן רֵישׁ (ח) [ח] (לב) סִימָן תרמט): ז (לג) מחוּטִין שֶׁאוּלִין הַלְוָאָה הִיא, (ט) דְּלָא הָדְרֵי בְּעֵינַיְהוּ (לד) *וּכְדִידֵהּ דָּמֵי: ח *יהַמִּשְׁתַּחֲוֶה

מ נ"י. וְכֵן כָּתַב בָּעִטּוּר נ עֲבוֹדָה זָרָה מז

בָּאֵר הֵיטֵב

פסק הרמב"ם כשמואל לגבי דרב, משום דלפי סברתו וגרסתו לא מותיב אלא מדשמואל, ומדחזי לסתמא דתלמודא דטרח לאוקמי סברת ב"ה דהלכתא כותיהו כשמואל, שמע מינה דהלכה כשמואל. עיין בבעל המאור שם ובמג"א ס"ק ט ובספר יד־אהרן סי' יד ובב"י שם, ודו"ק: (ז) **כשרים**. משום דקנאן ביאוש ושנוי השם. וט"ז חולק ע"ז ופסק דפסול בדיעבד משום דהוי מצוה הבאה בעברה, ע"ש. ועיין מ"ש המחבר יד־אהרן על הט"ז (ועיין בספר אליהו רבה כמה קשיות על ט"ז בזה הענין): (ח) **סימן תרמט**. דפסק שם דאין יכול לברך עליו: (ט) **דלא הדרי בעיניהו**. ואם שאל לו חוטין שיחזירו לו בעין, אין מברכין עליהן, דלא הוי משלהם. וא"ל דלמאי נ"מ השאילן לו, די"ל דהיה

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

שלכאורה יש לילך לחומרא ולשער במקום הקצר. ועיין ביד־אפרים מה שכתב שם: [ז] **כשרים**. עבה"ט. ועיין בהקדמה לשו"ת בית־יעקב מ"ש על דברי הט"ז בזה. ומ"ש הבה"ט דקנאם ביאוש ושנוי השם, הוא מדברי הט"ז, אבל המג"א כתב דאפילו בלא יאוש קני, דהו"ל שנוי מעשה, ע"ש. ועיין בס"ק שאחר זה: [ח] **סי' תרמט**. עבה"ט. ועיין במג"א סי' תרמט שהקשה ע"ז מש"ס דאונכרי דמוכח דמברך, וכתב דאפשר ביאוש ושנוי השם עדיף טפי; ולפי"ז, לפי מ"ש הבה"ט בס"ק שלפני זה דקני ביאוש ושנוי השם, א"כ יש לברך ג"כ. ולדברי המג"א דהרמ"א מירי בלא יאוש אתי שפיר:

מִשְׁנָה בְרוּרָה

וְנָפֵק אַזּוּזֵי, וְזֶה אֵינוֹ רוֹצֶה לְשַׁלֵּם לוֹ, דְּמַדִּינָא אֵינָם שֶׁלּוֹ[41], כִּדְאִיתָא בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן קצ, עַיֵּן שָׁם[42], וְכָל כִּי הַאי גַּוְנָא, אִם־כֵּן לֹא יָצָא מִן הַדִּין בְּהַצִּיצִית. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: **(כח) וְדַוְקָא וְכוּ'. וְאָז** (כד) אֲפִלּוּ נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים פָּסוּל, דְּיֵאוּשׁ לֹא קָנָה; וַאֲפִלּוּ אִם לֹא הָיוּ הַחוּטִין שְׁזוּרִין וְהוּא שְׁזָרָן, מִכָּל מָקוֹם לֹא חָשִׁיב עַל־יְדֵי־זֶה שִׁנּוּי, דְּלֹא נִשְׁתַּנָּה שְׁמָם עַל־יְדֵי־כֵן [פמ"ג]: **(כט) שֶׁגָּזַל הַחוּטִין וְכוּ'**. עַיֵּן בְּמָגֵן־אַבְרָהָם סָעִיף־קָטָן י. וּלְדְבָרָיו הַגָּ"ה זוֹ חוֹלֵק עַל הַמְחַבֵּר, דִּסְבִירָא לֵהּ דְּהַקְּרָא מִעֵט אֲפִלּוּ אִם עָשָׂה הַחוּטִין מִצֶּמֶר הַגָּזוּל: **(ל) כְּשֵׁרִים**. הַט"ז מְבָאֵר דְּאַיְרֵי הָרַמ"א הֵיכִי דַּהֲוֵי יֵאוּשׁ גַּם־כֵּן, וְקָנְיָא בְּיֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם, דְּמֵעִקָּרָא צֶמֶר וְהַשְׁתָּא חוּטִין. אֲבָל הַמָּגֵן־אַבְרָהָם כָּתַב, דְּמִדִּסְתַם הָרַמ"א מַשְׁמַע דִּסְבִירָא לֵהּ דַּאֲפִלּוּ קֹדֶם יֵאוּשׁ כָּשֵׁר, דְּקָנְיָא בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וְכֵן מַשְׁמַע מֵהַגְּרָ"א בְּבֵאוּרוֹ דְּהַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, עַיֵּן שָׁם[43]. וְאִם גָּזַל חוּטִין וּמְכָרָן לְאַחֵר לִפְנֵי יֵאוּשׁ, לֹא יָצָא הַשֵּׁנִי בְּהַצִּיצִית, דְּשִׁנּוּי רְשׁוּת בְּלֹא יֵאוּשׁ לֹא קָנָה וְלֹא קָרִינָא בֵּהּ 'וְעָשׂוּ לָהֶם' [פמ"ג]. וְאִם אַחַר שֶׁבָּא לְיַד הַשֵּׁנִי נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים, עַיֵּן בְּחֹשֶׁן־מִשְׁפָּט בְּסִימָן שנג סָעִיף ג, דְּיֵשׁ דֵּעוֹת בָּזֶה. וְאִם נִתְיָאֲשׁוּ וְאַחַר־כָּךְ מְכָרָן, קָנָה הַשֵּׁנִי אֶת הַצִּיצִית. וְאַף לְעִנְיַן בְּרָכָה מַשְׁמַע מֵהַמָּגֵן־אַבְרָהָם בְּסִימָן תרמט סָעִיף־קָטָן ב דְּיוּכַל לְבָרֵךְ בָּזֶה וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵרָה, כֵּיוָן שֶׁהוּא לֹא גָּזַל, וְכֵן פָּסַק הַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל. אָכֵן הַפְּרִי־מְגָדִים שָׁם בְּשֵׁם הַלְּבוּשׁ מַחְמִיר בָּזֶה[44], וְגַם הַט"ז בְּסִימָן כה וְהַגְּרָ"א שָׁם מַחְמִירִין בָּזֶה[45]: **(לא) לַעֲשׂוֹתָן**. רוֹצֶה לוֹמַר, לְהַטִּיל הַצִּיצִית אֵלּוּ בְּבִגְדוֹ, מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵרָה. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: **(לב) סִימָן תרמט**. דְּפָסַק שָׁם דְּאֵין יָכוֹל לְבָרֵךְ עָלָיו. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי־תְשׁוּבָה וּבְבֵאוּר הֲלָכָה: **ז (לג) חוּטִין שְׁאוּלִין**. פֵּרוּשׁ, כָּל לְשׁוֹן 'שְׁאֵלָה' מַשְׁמַע שֶׁיַּחֲזִיר לוֹ אוֹתוֹ דָּבָר בְּעַיִן, אֲבָל לְשׁוֹן 'הַלְוָאָה' לְהוֹצָאָה נִתְּנָה; וְאֵלּוּ חוּטִין שְׁאוּלִין, מִסְתָּמָא הֲוֵי הַלְוָאָה, וְקָרִינָא בֵּהּ מִשֶּׁלָּהֶם: **(לד) וּכְדִידֵהּ דָּמֵי**. אֲבָל אִם שְׁאָלָם לוֹ אַדַּעְתָּא שֶׁיַּחֲזִירֵם לוֹ בְּעַיִן, לֹא יְבָרֵךְ עֲלֵיהוּ[49], דְּיֵשׁ לוֹמַר שֶׁהִשְׁאִילָם לוֹ לִמְלָאכָה אַחֶרֶת; אֲבָל אִם הִשְׁאִיל לוֹ צִיצִית מְתֻקָּנִים כְּעֵין שֶׁלָּנוּ שֶׁהֵם שְׁזוּרִים וּפְסוּקִים, מֻתָּר

בֵּאוּר הֲלָכָה

וּלְהַתִּירָם; מִי נֵימָא כֵּיוָן דִּכְתִיב 'וְעָשׂוּ לָהֶם', בְּעִנְיַן שֶׁבִּשְׁעַת הָעֲשִׂיָּה יִהְיֶה שֶׁלּוֹ, אוֹ תַּגְלֵי מִלְּתָא לְמַפְרֵעַ, וְצָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל. אַחַר־כָּךְ מָצָאתִי בְּכַעִין זֶה בְּסִימָן תרנח גַּבֵּי לוּלָב, בְּשַׁעֲרֵי־תְשׁוּבָה ס"ק ו, עַיֵּן שָׁם[46]. וְעַיֵּן עוֹד מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם בִּתְחִלַּת הַסִּימָן בְּשֵׁם הַסֵּפֶר מַתְּנַת־אֶפְרַיִם, וּמִשָּׁם נִלְמַד גַּם־כֵּן לְעִנְיָנֵנוּ דִּבְעִינַן 'לָכֶם' מִן הַתּוֹרָה, שֶׁהַמְדַקְדֵּק בְּמַעֲשָׂיו יִרְאֶה לְשַׁלֵּם עֲבוּר הַצִּיצִית קֹדֶם שֶׁיַּטִּילֵם בַּבֶּגֶד, כְּדֵי דְּלֶהֱוֵי קִנְיַן דְּאוֹרַיְתָא תַּחַת יָדָיו, וְלֹא יִסְמֹךְ עַל הַמְּשִׁיכָה לְחוּד[47], עַיֵּן שָׁם: * **וְדַוְקָא שֶׁגָּזַל הַחוּטִין**. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְרוּרָה בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ 'אֲפִלּוּ נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים', וְהוּא מֵהַבֵּית־יוֹסֵף. לִכְאוֹרָה קָשֶׁה, דְּהָא יֵשׁ לָזֶה גַּם־כֵּן שִׁנּוּי הַשֵּׁם, דְּמֵעִקָּרָא חוּטִין, וְהַשְׁתָּא אַחַר שֶׁהִטִּילָם בַּבֶּגֶד, הַכְּרִיכוֹת שֶׁלְּמַטָּה לֹא נוּכַל לִקְרֹא אוֹתוֹ הַמָּקוֹם בְּשֵׁם חוּטִין רַק בְּשֵׁם גְּדִיל, כִּדְמוּכָח בִּמְנָחוֹת דַּף לט עַמּוּד א, דְּקָאָמַר שָׁם: וְנוֹי תְּכֵלֶת שְׁלִישׁ גְּדִיל וְכוּ', וּלְקַמָּן שָׁם: אוֹ פְּתִיל אוֹ גְּדִיל; וַאֲפִלּוּ רַב מוֹדֶה נַמִּי בְּעֶצֶם שֵׁם גְּדִיל בְּעָלְמָא, כִּדְמוּכָח לְהַמְעַיֵּן שָׁם; וְאִם־כֵּן, אַף דְּהַשִּׁנּוּי חוֹזֵר לִבְרִיָּתוֹ כְּשֶׁיַּתִּירֵם, בְּצֵרוּף יֵאוּשׁ יִקְנֶה? וְאוּלַי יֵשׁ לוֹמַר דִּ'גְדִיל הַחוּטִין' מִקְרֵי, וְהוּא כְּעֵין מַה שֶּׁאָמְרוּ שָׁם בְּבָבָא־קַמָּא צו עַמּוּד א: גּוּבֵי דְּדִקְלֵי מִקְרֵי; אוֹ אוּלַי כֵּיוָן דִּכְתִיב 'וְעָשׂוּ לָהֶם' מִשֶּׁלָּהֶם, בְּעִינַן שֶׁיִּהְיוּ מִשֶּׁלָּהֶם בְּעֵת תְּחִלַּת הָעֲשִׂיָּה דְּהוּא הַתְּלִיָּה בַּבֶּגֶד, כִּדְאִיתָא לְקַמָּן בִּתְחִלַּת סִימָן יד, עַיֵּן שָׁם בְּמָגֵן־אַבְרָהָם וּפְרִי־מְגָדִים: * **אֲבָל וְכוּ' חוּטִין, כְּשֵׁרִים**. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְרוּרָה בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַמָּגֵן־אַבְרָהָם דִּסְבִירָא לֵהּ דַּהֲוֵי שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וְכַוָּנַת הַמָּגֵן־אַבְרָהָם הוּא מֵחֲמַת הַלִּבּוּן, כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא מִסִּימָן שס סָעִיף ו דְּאַיְרֵי שָׁם בְּלִבּוּן. וּבֶאֱמֶת לָאו רְאָיָה הִיא כְּלָל מִשָּׁם, לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַשַּׁ"ךְ שָׁם דִּסְתָם לִבּוּן לֹא קָנָה, עַיֵּן שָׁם, וּכְבָר הִשִּׂיגוּ הָאַחֲרוֹנִים עַל דַּעַת הַמָּגֵן־אַבְרָהָם וְהַט"ז בָּזֶה. אֲבָל לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי קָשֶׁה מְאֹד עַל הַבֵּית־יוֹסֵף וְהַנ"י, אַמַּאי לֹא כָּתַב דַּהֲוֵי שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה מֵחֲמַת הַטְּוִיָּה? וְאֵין לוֹמַר כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ דַּהֲוֵי שִׁנּוּי חוֹזֵר לִבְרִיָּתוֹ, דְּזֶה אֵינוֹ, לְהַמְעַיֵּן בְּסוּגְיָא דְּבָבָא־קַמָּא צג עַמּוּד ב: גְּזָזוֹ רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וּצְבָעוֹ רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וּטְוָאוֹ וְכוּ' וּבְהַמַּסְקָנָא שָׁם, יִרְאֶה לְהֶדְיָא דְּאַף רַבִּי שִׁמְעוֹן דִּסְבִירָא לֵהּ דִּצְבִיעָה נֶחְשָׁב שִׁנּוּי הַחוֹזֵר, בִּטְוִיָּה מוֹדֶה; וְכֵן מִדִּמְשַׁנֵּי שָׁם בְּרֵישׁ סוּגְיָא בְּצֶמֶר טָווּי וְכוּ' וְלֹא מְשַׁנֵּי בְּצֶמֶר מְלֻבָּן, מַשְׁמַע דִּהְיָה קוֹנֶה עַל־יְדֵי הַטְּוִיָּה; וּמַה דְּאָמַר בִּתְחִלָּה: לִבְּנָן לֹא וּרְמִינְהוּ וְכוּ', לְרְבוּתָא הַקְּשָׁה, דַּאֲפִלּוּ עַל־יְדֵי הַלִּבּוּן שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַכֹּל הָיָה לוֹ לִקְנוֹת (אַחַר־כָּךְ מָצָאתִי בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּסֵפֶר נְהַר־שָׁלוֹם שֶׁהֵעִיר בְּכָל זֶה). וְכֵן מָצָאתִי בְּיָם שֶׁל שְׁלֹמֹה בְּבָבָא־קַמָּא שָׁם מְפָרֵשׁ דְּפוֹסֵק כְּלִבּוּן דְּלֹא קָנָה, וְגָזַל צֶמֶר וּטְוָאוֹ קָנָה, מִכֹּחַ הַסּוּגְיָא הַנַּ"ל, אַף דִּבְשִׁנּוּי הַחוֹזֵר פָּסַק שָׁם מִתְּחִלָּה דְּלֹא קָנָה כְּלָל, עַיֵּן שָׁם: * **לַעֲשׂוֹתָן**. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְרוּרָה שֶׁכָּתַבְנוּ: מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵרָה. וְאַף דִּבְכָבָר קָנָה אוֹתָם תְּחִלָּה עַל־יְדֵי יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי וְאֵין הָעֲבֵרָה בָּאָה מִן הַמִּצְוָה גּוּפָא[48], מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּכָאן בָּא עַל־יְדֵי הַטְּוִיָּה, וְהַטְּוִיָּה מִן הַמִּצְוָה, דְּהָא בָּעִינַן טְוִיָּה לִשְׁמָהּ, מִמֵּילָא בָּא הַקִּנְיָן עַל־יְדֵי הַמִּצְוָה [א"ר]. וּבְבֵאוּר הַגְּרָ"א מַשְׁמַע שֶׁאֵין מְחַלֵּק בָּזֶה, וּמִכָּל מָקוֹם לְדִינָא הִסְכִּים גַּם־כֵּן דְּאָסוּר לְכַתְּחִלָּה לְהַטִּיל הַצִּיצִית בַּבֶּגֶד, אַךְ מִטַּעַם אַחֵר, דַּהֲרֵי לֹא יוּכַל אַחַר־כָּךְ לְבָרֵךְ [דִּלְעִנְיַן בְּרָכָה דְּאִית בַּהּ אַזְכָּרָה חָמִיר טְפֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבֵּית־יוֹסֵף בְּשֵׁם הָרַ"ן בְּסִימָן תרמט], וְלֹא עָדִיף מִשּׁוֹמֵעַ וְאֵין מְדַבֵּר דְּאֵינוֹ רַשַּׁאי לִתְרֹם בִּשְׁבִיל הַבְּרָכָה: * **וּלְעִנְיַן בְּרָכָה וְכוּ'**. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְרוּרָה. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי־תְשׁוּבָה שֶׁכָּתַב דִּלְפִי דִּבְרֵי הַמָּגֵן־אַבְרָהָם שָׁם בְּתֵרוּצוֹ עַל הַהִיא דְּאַנְגָּרֵי, אִם הָיָה יֵאוּשׁ עִם שִׁנּוּי הַשֵּׁם מֻתָּר לְבָרֵךְ (וְהוּא הַדִּין יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה אוֹ יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת, כִּדְמוּכָח בְּהַמָּגֵן־אַבְרָהָם שָׁם). אָכֵן מִדִּבְרֵי הַחֶלְקַת־יַעֲקֹב בְּסִימָן תנד וּמִדִּבְרֵי הַגְּרָ"א בְּסִימָן זֶה בַּמֶּה שֶׁתֵּרֵץ עַל הַהִיא דְּאַנְגָּרֵי מוּכָח דַּאֲפִלּוּ לְאַחַר יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם אוֹ שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה אָסוּר לְבָרֵךְ, אַף דְּבַהַגְּרָ"א בְּעִנְיָנֵנוּ לֹא מוּכָח בְּהֶדְיָא כִּי אִם יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם, יִרְאֶה דְּהוּא הַדִּין יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, דְּמַאי שְׁנָא. וְאַחַר־כָּךְ מָצָאתִי בְּסִימָן כה בַּט"ז בְּסָעִיף־קָטָן יד דְּמוּכָח מִנֵּהּ גַּם־כֵּן בְּהֶדְיָא שֶׁהוּא סוֹבֵר דַּאֲפִלּוּ אַחַר יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה גַּם־כֵּן, כְּהַהִיא דְּעִנְיָנֵנוּ לְגַבֵּי חוּטִין, לְפִי סְבָרַת הַט"ז בְּסוֹף סָעִיף־קָטָן ה, אוֹ עַל־יְדֵי יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת, אָסוּר לְבָרֵךְ. וּבְהַגְּרָ"א מָצָאתִי שָׁם גַּם־כֵּן שֶׁכָּתַב בְּהֶדְיָא דְּהוּא הַדִּין דְּעַל־יְדֵי יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת דְּאָסוּר לְבָרֵךְ: * **וּכְדִידֵהּ דָּמֵי**. עַיֵּן בְּמָגֵן־אַבְרָהָם בְּסָעִיף־קָטָן יא. וְאִם נָטַל חוּטִין שֶׁל שֻׁתָּפִין וְהִטִּילָם בְּבִגְדוֹ, בְּכַעִין זֶה אֶפְשָׁר דְּאֵינוֹ יוֹצֵא גַּם־כֵּן, דְּאוּלַי חֲבֵרוֹ לֹא הִרְשָׁהוּ לָזֶה, וְצָרִיךְ עִיּוּן. וּבְעִקַּר הָעִנְיָן אִם מִקְרֵי 'לָהֶם' בְּשֶׁל שֻׁתָּפִין, עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן יד סָעִיף ה לְעִנְיַן טַלִּית שֶׁל שֻׁתָּפִין; וְיֵשׁ לְחַלֵּק, דִּלְפִי מַאי דִּפְסַקִינַן צִיצִית חוֹבַת גַּבְרָא אַיְּרֵי שֶׁהַיָּחִיד הַהוֹלֵךְ בּוֹ חַיָּב, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן. וְעַיֵּן חֻלִּין קלו עַמּוּד ב, וְעַיֵּן בְּתוֹסָפוֹת, סֻכָּה כז עַמּוּד ב דִּבּוּר הַמַּתְחִיל כָּל הָאֶזְרָח, וְעַיֵּן בְּסֻכָּה דַּף ט עַמּוּד א בְּסוֹף הָעַמּוּד בַּגְּמָרָא, וְצָרִיךְ עִיּוּן בְּכָל זֶה: * **הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לִבְהֵמָה וְכוּ'**. וְנִרְאֶה לִי פָּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין בְּהֵמָה הַנִּרְבַּעַת נַמִּי צַמְרָהּ אָסוּר לְצִיצִית, דִּבְחַד מַחְתָּא מַחְתִּינְהוּ הַגְּמָרָא בַּעֲבוֹדָה זָרָה מו רֵישׁ עַמּוּד א, עַיֵּן שָׁם, אִם־כֵּן פָּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין לְעִנְיַן מִצְוָה. כָּתַב הַפְּרִי־מְגָדִים: מֻדָּר הֲנָאָה מִצֶּמֶר אָסוּר בְּצִיצִית מִצֶּמֶר (דִּבְעִינַן 'תַּעֲשֶׂה לְּךָ' מִשֶּׁלְּךָ), אֲבָל מֻדָּר הֲנָאָה מֵחֲבֵרוֹ אֶפְשָׁר שֶׁיָּכוֹל לִקַּח טַלִּיתוֹ, דְּמִצְוֹת לָאו לֵהָנוֹת נִתְּנוּ. וְלֹא נְהִירָא, דַּהֲלֹא הוּא מִתְהַנֶּה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כד) מוּכָח מִבֵּית־יוֹסֵף. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת צִיצִית סִימָן יא

ס רמב״ם פרק א מהחיא דעבודה זרה מו ע מנחות מא פ שם מב

לִבְהֵמָה, (לה) צַמְרָה (י) (לו) פָּסוּל (לז) לְצִיצִית. °הַמִּשְׁתַּחֲוֶה *לְפִשְׁתָּן (לח) נָטוּעַ, כָּשֵׁר לְצִיצִית, שֶׁהֲרֵי נִשְׁתַּנָּה: ט (לט) *ע יַעֲשֶׂה נֶקֶב (מ) בְּאֹרֶךְ (יח) [יח] הַטַּלִּית (מא) לֹא לְמַעְלָה (יב) [יב] מג׳ אֶצְבָּעוֹת (מב) *(הַיְנוּ גּוּדָלִין) (כל־בו סימן כב ומיימוני והגהות סמ״ק סימן לא), מַפְּנֵי (מג) שֶׁאֵינוֹ נִקְרָא (יג) [יג] כָּנָף, (מד) *פ וְלֹא לְמַטָּה (מה) מִכַּשִּׁעוּר שֶׁיֵּשׁ מִקֶּשֶׁר גּוּדָל (מו) עַד הַצִּפֹּרֶן, מִשּׁוּם

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

[יח] **הַטַּלִּית.** עבה״ט, וְכָתַב בְּסֵפֶר הַכַּוָּנוֹת וְכוּ׳. וּבְבַדְכֵי־יוֹסֵף כָּתַב שֶׁמַּהֲרַ״ש וִיטַאל בְּהַגָּהוֹתָיו לְסֵפֶר הַכַּוָּנוֹת הֵעִיד שֶׁמֵּהַרְחִ״ו לֹא נָהַג לַעֲשׂוֹת כֵּן אַף בְּטַלִּית־קָטָן, וְלָכֵן גַּם הוּא מַהֲרַ״ש הַנִּזְכָּר לֹא רָצָה לְנָהֹג כֵּן, ע״ש. וְהָאִידָנָא נָהוּג עַלְמָא לְמַעְבַּד הָכִי, וּבְטַלִּית־גָּדוֹל אֵין לְשַׁנּוֹת הַמִּנְהָג: [יב] **מג׳ אֶצְבָּעוֹת.** בְּהַגָּ״ה כָּתַב דְּהַיְנוּ גּוּדָלִין. וּבְמַחַ״ב הֵבִיא מִדִּבְרֵי סֵפֶר הַכַּוָּנוֹת שֶׁהַג׳ אֶצְבָּעוֹת הֵם אַמָּה קְמִיצָה וְזֶרֶת, ע״ש. וּבְסֵפֶר מִצַּת־שִׁמּוּרִים וּבְשַׁלְמֵי צִבּוּר הָאֲדִיךְ וְכָתַב שֶׁגַּם הָאֲרִ״י זַ״ל יוֹדֶה, רַק שֶׁמּוֹדְדִין בַּמָּקוֹם הַקָּצָר, וְהָנֵךְ ג׳ אֶצְבָּעוֹת דְּאַמָּה קְמִיצָה וְזֶרֶת חַד שֶׁעוּרָא הוּא, ע״ש. וְעַיֵּן בְּמִשְׁנַת־חֲסִידִים, שֶׁנִּקְרָאִים כֻּלָּם אֶצְבָּעוֹת ע״ש אֶצְבַּע הַסְּמוּךְ לַאֲגוּדָל לְפִי שֶׁהֵם גְּבוּרוֹת, ע״ש: [יג] **כָּנָף.** עבה״ט. וּמ״ש

בְּאֵר הֵיטֵב

סָבוּר שֶׁיַּעֲשֶׂה בּוֹ מְלָאכָה אַחֶרֶת, לְהָכֵי [נָקַט] דַּוְקָא חוּטִין, אֲבָל צִיצִית מְתֻקֶּנֶת אה״נ דָּשָׁרֵי, מ״א: (י) **פָּסוּל לְצִיצִית.** עַיֵּן מ״א וּבְסֵפֶר בְּנֵי־חִיָּא. כָּתַב ע״ת דְּצָמֶר שֶׁהָיָה עָלֶיהָ בִּשְׁעַת הַשְׁתַּחֲוָיָה נֶאֱסֶרֶת, וְכ״ש מַה שֶּׁגָּדַל אח״כ, ע״ש. וּבְנֵי־חִיָּא כָּתַב: מַה שֶּׁגָּדַל אַחַר שֶׁנַּעֲבַד מֻתָּר, ע״ש, וְכ״כ הַט״ז סי׳ תרמט ס״ק ה, ע״ש. וְהָאי פָּסוּל פְּרוּשׁוֹ אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד, בְּנֵי־חִיָּא: (יח) **הַטַּלִּית.** כָּתַב הַב״י בְּשֵׁם ב״ה דִּי״א דְּיַעֲשֶׂה ב׳ נְקָבִים כְּמוֹ צִירֵ״י וְיַטִּיל הַצִּיצִית בְּתוֹכָם וְיוֹצִיא אוֹתָן לְצַד אֶחָד וְכוּ׳, וְהַבָּא לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ בְּכִיוֹצֵא בָּזֶה אֵינוֹ מִן הַמַּחְמִירִים אֶלָּא מִן הַמַּתְמִיהִים, דְּמַחֲזֵי כְּיַהֲרָא, עכ״ל ב״י. וּבַ״ח כָּתַב דְּבַטַּלִּית־קָטָן יַעֲשֶׂה ב׳ נְקָבִים, דְּבָזֶה לֹא מֶחֱזֵי כְּיַהֲרָא, כֵּיוָן שֶׁאֵין נִרְאֶה לְכֹל, וְכֵן כָּתַב בַּכַּוָּנוֹת שֶׁהָאֲרִ״י זַ״ל נָהַג כֵּן, וְעַיֵּן מ״א: (יג) **מג׳ אֶצְבָּעוֹת.** נ״ל דְּאַם עָשָׂה הַנֶּקֶב לְמַעְלָה מג׳ אע״פ שֶׁכְּשֶׁנִּקְשַׁר הַצִּיצִית עָשָׂה הַחוּטִין שֶׁעַל הַבֶּגֶד קְצָרִים וְנִתְכַּפְּלוּ הַכְּנָפוֹת וְהוּא לְמַטָּה מג׳, פָּסוּל, וְה״ה אִיפְכָא בְּקֶשֶׁר גּוּדָל, כָּשֵׁר, מ״א: (יג) **כָּנָף.** וְאִם לְאַחַר שֶׁעָשָׂה

בֵּאוּר הֲלָכָה

מֵהַבֶּגֶד עַצְמוֹ (וְאִם לֹא־כֵן יִהְיֶה מֻתָּר כִּלְאַיִם בְּהַטַּלִּית עַצְמוֹ); וְאוּלַי כַּוָּנָתוֹ לְטֹל צִיצִית מֵהַמֻּדָּר, וּמַה שֶּׁכָּתַב 'טַלִּיתוֹ' לֹא דַּק בְּלִשְׁנָא: * **לְפִשְׁתָּן נָטוּעַ.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה. וְדַוְקָא אִם הַפִּשְׁתָּן הַתָּלוּשׁ הוּא שֶׁלּוֹ, דְּאִם הוּא שֶׁל חֲבֵרוֹ, אֲפִלּוּ אִם אֵין בּוֹ שִׁנּוּי כְּלָל לֹא נֶאֱסַר, דְּאֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ; וַאֲפִלּוּ לַגָּבוֹהַּ סְבִירָא לֵהוּ לְרֹב הַפּוֹסְקִים דְּאֵין יָכוֹל לֶאֱסֹר; עַיֵּן בְּפֶרֶק ד מֵהִלְכוֹת אִסּוּרֵי מִזְבֵּחַ הֲלָכָה ה בְּהַלֶּחֶם־מִשְׁנָה שָׁם, וּבְיוֹרֶה־דֵּעָה בְּסִימָן קְמָה סָעִיף ח בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א שָׁם. וְהַפְּרִי־מְגַדִּים בְּאֵשֶׁל־אַבְרָהָם אוֹת יב הָעָלִים עַיֵּן מַזֶּה: * **יַעֲשֶׂה נֶקֶב וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה לְעִנְיַן ב׳ נְקָבִים, וְזֶה לְשׁוֹן הַפְּרִי־מְגַדִּים: אֵין עוֹשִׂין רַק נֶקֶב אֶחָד, וְהָעוֹשֶׂה ב׳ נְקָבִים יַעֲשֶׂה בְּמִישׁוֹר לֹא בַּאֲלַכְסוֹן, וּמוֹדְדִין ג׳ אֶצְבָּעוֹת מִנֶּקֶב רִאשׁוֹן בַּבֶּגֶד[63], לֹא מֵהַשֵּׁנִי שֶׁל צַד יָמִין וְצַד שְׂמֹאל[64] [רעיין בארה״ח]; גַּם ב׳ הַנְּקָבִים יִהְיוּ בְּאֹפֶן שֶׁהַצִּיצִית יִהְיוּ תְּלוּיִין לְצַדְדֵי הַבֶּגֶד, אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד לִשְׂמֹאל לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו, לֹא תְּלוּיִין לְצַד הָאָרֶץ[65]. הַכֹּל בִּפְרִי־מְגַדִּים שָׁם: * **הַיְנוּ גּוּדָלִין.** עַיֵּן בְּט״ז שֶׁכָּתַב: בַּמָּקוֹם רֹחַב הַגּוּדָל, וְעַיֵּן בִּפְרִי־מְגַדִּים שֶׁכָּתַב דְּקַיְמָא לָן כֵּן לַהֲלָכָה, וְהַחַיֵּי־אָדָם הֶעָתִיק גַּם־כֵּן כֵּן. וּמִכָּל מָקוֹם לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ קֹדֶם דְּיֵשׁ לַזָּהָר לַעֲשׂוֹת הַנֶּקֶב דַּוְקָא תּוֹךְ אֶצְבַּע הַשְּׁלִישִׁית קֹדֶם הַשְּׁלֵמָתוֹ, עַל־כֵּן אִם יִרְצֶה יָכוֹל לַמְדֹּד הַג׳ אֶצְבָּעוֹת בְּאַמָּה קְמִיצָה וְזֶרֶת, הַסְּמוּכִין זֶה לָזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הָאֲרִ״י זַ״ל, וְלַעֲשׂוֹת אַחַר־כָּךְ הַנֶּקֶב, וְאִידֵי וְאִידֵי חַד שֶׁעוּרָא הוּא; וּכְעִין זֶה כָּתַב גַּם־כֵּן בְּשַׁעֲרֵי־תְשׁוּבָה, עַיֵּן שָׁם; אֶלָּא דְּהוּא כָּתַב דְּטַעַם הָאֲרִ״י זַ״ל אֶפְשָׁר מִשּׁוּם דְּסְבִירָא לֵהּ כְּסָפֵקַת הַתּוֹסָפוֹת דְּמִדִּידַת הַגּוּדָל הוּא בַּמָּקוֹם הַקָּצָר, וְטַעְמָא דִידָן הוּא דְּאֶפְשָׁר דַּוְקָא בְּצִיצִית מִשּׁוּם דְּחָשֵׁשׁ הָאֲרִ״י זַ״ל לְסַבֶּרֶת הָרוֹקֵחַ וְהָרַ״י בֶּן חָבִיב וּמַהֲרִי״א דְּסְבִירָא לְהוּ דַּוְקָא תּוֹךְ ג׳, וְלָצֵאת יְדֵי כָּל הַחֲשָׁשׁוֹת (הַיְנוּ חֲשָׁשַׁת הַתּוֹסָפוֹת וּסְבֶרֶת הָרַ״י בֶּן חָבִיב) יוֹתֵר טוֹב שֶׁיַּעֲשֶׂה הַנֶּקֶב תּוֹךְ ג׳ אֶצְבָּעוֹת אֵלּוּ, וְכֵן מָצָאתִי אַחַר־כָּךְ בְּאַרְצוֹת־הַחַיִּים שֶׁטּוֹב לְמַדֹּד הַג׳ אֶצְבָּעוֹת בְּאֵלּוּ הַג׳ הַסְּמוּכִין זֶה לָזֶה. אֶמְנָם אִם שָׁאַל טַלִּית מֵאַחֵר לָצֵאת בּוֹ יְדֵי צִיצִית, וְנֶקֶב הַצִּיצִית הוּא בְּתוֹךְ ג׳ גּוּדָלִין, נִרְאֶה דְּיָכוֹל לְבָרֵךְ עָלָיו, דְּלָדִינָא קַיְמָא לָן כְּדַעַת הַמְּרַדְּכִי דְּהַמְּדִידָה הוּא בַּמָּקוֹם הָרָחָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַפְּרִי־מְגַדִּים: * **וְלֹא**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לִתְלוֹתָם בְּטַלִּיתוֹ וּלְבָרֵךְ עֲלֵיהוּ, דִּבְרַדַּאי נְתָנָם לוֹ בְּמַתָּנָה עַל־מְנָת לְהַחֲזִיר, וּכְמֵ״שׁ בְּסִימָן יד לְעִנְיַן טַלִּית [מ״א]: **ח (לה) צַמְרָה וְכוּ׳.** אַף דְּדָבָר הַנַּעֲבָד אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא לְקָרְבָּן אֲבָל לְהֶדְיוֹט שָׁרֵי, מִכָּל מָקוֹם אָסוּר לְמִצְוַת צִיצִית[50], הוֹאִיל וְצָרְכֵי גָבוֹהַּ הוּא, מָאִיס כְּלַפֵּי גָבוֹהַּ[51], הוֹאִיל דְּלֹא (כה) אַשְׁתַּנֵּי כָּל־כָּךְ, דַּעֲדַיִן (כו) חֲזוּתָהּ עָלָיו וְנִרְאֶה שֶׁהוּא צֶמֶר; מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמִשְׁתַּחֲוֶה לְפִשְׁתָּן נָטוּעַ, דְּהָוֵי כְּעֵץ, וְכֵיוָן שֶׁעָשָׂאוֹ חוּטִין, מַרְאֵהוּ הָרִאשׁוֹן חָלַף וְהָלַךְ לוֹ[52]: **(לו) פָּסוּל.** עַיֵּן בְּסִימָן תקפו בְּמַגֵּן־אַבְרָהָם סָעִיף־קָטָן ו, דְּמַסִּיק דְּלִפֵּי דַּעַת הַמְחַבֵּר שָׁם הַאי ׳פָּסוּל׳ אֵינוֹ רַק לְכַתְּחִלָּה, מִשּׁוּם דְּמָאִיס, אֲבָל בְּדִיעֲבַד יָצָא, וְכֵן כָּתַב הַגְּרָ״א בְּסִימָן זֶה, דְּלְעִנְיַן דִּיעֲבַד בַּמַּחֲלֹקֶת שְׁנוּיָה: **(לז) לְצִיצִית.** כָּתַב עֹלַת־תָּמִיד, דְּצֶמֶר שֶׁהָיָה עָלֶיהָ בְּעֵת הַשְּׁתַּחֲוָיָה נֶאֱסֶרֶת, וְכָל־שֶׁכֵּן מַה שֶּׁגָּדַל אַחַר־כָּךְ. וּבְסֵפֶר בְּנֵי־חִיָּא כָּתַב לְהַפְךָ, דְּמַה שֶּׁגָּדַל אַחַר שֶׁנַּעֲבַד מֻתָּר. [וּבְבַאֵר הֵיטֵב כָּתַב דְּגַם הַט״ז סוֹבֵר כֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן תרמט סָעִיף־קָטָן ה, וְעַיֵּן שָׁם בְּאֵלֶּיהָ רַבָּה וּבִפְרִי־מְגַדִּים]: (לח) **נָטוּעַ.** אֲבָל לְפִשְׁתָּן (כז) שֶׁהוּא נַעֲקָר, אָז נֶאֱסַר אֲפִלּוּ לְהֶדְיוֹט, כְּדִין עֲבוֹדָה זָרָה וְתִקְרָבְתָּהּ, וְאֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ שִׁנּוּי, שֶׁכֹּל שֶׁאַתָּה מְהַוֶּה מִמֶּנָּה הֲרֵי הִיא כְּמוֹהָ: **ט (לט) יַעֲשֶׂה נֶקֶב.** כָּתַב בֵּית־יוֹסֵף: אַף דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּיַעֲשֶׂה ב׳ נְקָבִים כְּמוֹ צִירֵ״י וְיַטִּיל הַצִּיצִית בְּתוֹכָם וְיוֹצִיא אוֹתָן לְצַד אֶחָד[53], אֵין לָחֹשׁ לָזֶה, וְהַבָּא לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ בְּכִיוֹצֵא בָּזֶה אֵינוֹ מִן הַמַּחְמִירִין אֶלָּא מִן הַמַּתְמִיהִין, דְּמַחֲזֵי כְּיַהֲרָא, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּבַ״ח כָּתַב, דִּבְטַלִּית־קָטָן יַעֲשֶׂה שְׁתֵּי נְקָבִים, דְּבָזֶה לֹא מֶחֱזֵי כְּיַהֲרָא, כֵּיוָן שֶׁאֵין נִרְאֶה לַכֹּל[54], וְכֵן כָּתַב בַּכַּוָּנוֹת שֶׁהָאֲרִ״י זַ״ל נָהַג כֵּן [אֶמְנָם בְּבִרְכֵי־יוֹסֵף כָּתַב שֶׁהֵעִיד מַהֲרַ״ש שֶׁמַּהֲרַח״ו אָבִיו לֹא נָהַג כֵּן], וְכֵן נִתְפַּשֵּׁט הַמִּנְהָג בַּמְּדִינַת פּוֹלִין; אֶמְנָם בַּמְּדִינַת הַגֶּר וּבְאַשְׁכְּנַז אֵין נוֹהֲגִין כֵּן, וְנַהֲרָא נַהֲרָא וּפְשָׁטֵהּ: (מ) **בְּאֹרֶךְ.** עַיֵּן לְקַמָּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף־קָטָן נב מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: (מא) **לֹא לְמַעְלָה מג׳.** דְּלֹא מִקְרֵי כְּנַף הַבֶּגֶד (כח) אֶלָּא בֶּגֶד, וְהַתּוֹרָה כָּתְבָה 'עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם'. וְעַיֵּן בְּבֵית־יוֹסֵף שֶׁכָּתַב דְּג׳ אֶצְבָּעוֹת בְּצִמְצוּם מֻתָּר לְהַרְחִיק וְלַעֲשׂוֹת אַחַר־כָּךְ הַנֶּקֶב שָׁם, וְהַרְבֵּה (כט) פּוֹסְקִים חוֹלְקִים עַל זֶה[55] וּסְבִירָא לְהוּ דְּמִכֵּיוָן דְּהָוֵי ג׳ אֶצְבָּעוֹת, תּוֹ בֶּגֶד מִקְרֵי וְלֹא כָּנָף, וְעַל־כֵּן (ל) יֵשׁ לְזָהֵר לַעֲשׂוֹת שֶׁיַּתְחִיל הַנֶּקֶב תּוֹךְ ג׳ אֶצְבָּעוֹת[56]. כָּתַב הַמָּגֵן־אַבְרָהָם: אִם עָשָׂה הַנֶּקֶב לְמַעְלָה מג׳, אַף־עַל־פִּי שֶׁכְּשֶׁקָּשַׁר הַצִּיצִית עָשָׂה הַחוּטִין שֶׁעַל הַבֶּגֶד קְצָרִים, וְנִתְקַפְּלוּ הַכְּנָפוֹת וְהוּא לְמַטָּה מג׳, פָּסוּל, דַּהֲרֵי עַל־כָּל־פָּנִים יֵשׁ בְּהַכָּנָף שִׁעוּר בֶּגֶד. וְכֵן אִם עָשָׂה הַנֶּקֶב לְמַעְלָה מִקֶּשֶׁר אֲגוּדָל, וְעַל־יְדֵי הַקְּשִׁירָה נִתְקַפֵּל הַבֶּגֶד עַד שֶׁהוּא פָּחוֹת מִקֶּשֶׁר אֲגוּדָל, כָּשֵׁר[57], כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ עַל־כָּל־פָּנִים הַשִּׁעוּר בְּהַכָּנָף: (מב) **הַיְנוּ גּוּדָלִין.** עַיֵּן לְעֵיל סָעִיף־קָטָן יט. וְעַיֵּן בְּאַרְצוֹת־הַחַיִּים דְּמַסִּיק דִּלְכַתְּחִלָּה יוֹתֵר טוֹב לְמַדֹּד הַג׳ אֶצְבָּעוֹת בְּאַמָּה קְמִיצָה וְזֶרֶת, הַסְּמוּכִין זֶה לָזֶה. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (מג) **שֶׁאֵינוֹ נִקְרָא כָּנָף.** וּמִעַכַּב (לח) אֲפִלּוּ דִיעֲבַד. וַאֲפִלּוּ אִם לְאַחַר שֶׁעָשָׂה בּוֹ צִיצִית, וַאֲפִלּוּ רַק (לב) חֲלִיָּא אַחַת[58], חָתַךְ בַּנֶּקֶב שֶׁיִּתְלוּ הַצִּיצִית לְמַטָּה, (לג) אֲפִלּוּ הָכֵי פָּסוּל מִשּׁוּם תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הֶעָשׂוּי[59]. וְהוּא הַדִּין אִיפְכָא, כְּשֶׁתְּלָאן תּוֹךְ קֶשֶׁר אֲגוּדָל חָתַךְ לְמַעְלָה בַּבֶּגֶד (לד) וְהֶעֱלָה הַצִּיצִית לְמַעְלָה מִקֶּשֶׁר אֲגוּדָל, וְתָפַר לְמַטָּה אוֹ תָּלָה מַטְלִית עַל הַכָּנָף, הָוֵי גַּם־כֵּן תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הֶעָשׂוּי[60]. טַלִּית שֶׁל צֶמֶר שֶׁהָיְתָה מְצֻיָּצֶת כְּהִלְכָתָהּ, (לה) וְנִמְצָא בַּגָּדִיל שֶׁל מֶשִׁי שֶׁעוֹשִׂין בִּשְׂפַת הַטַּלִּית חוּטִין שֶׁל פִּשְׁתָּן וְהֶצְרְכוּ לִשְׁלֹף הַגָּדִיל מִן הַטַּלִּית, רָאוּי לְהַחְמִיר לְהַתִּיר הַצִּיצִית וְלַחֲזֹר וּלְקָשְׁרָם: (מד) **וְלֹא לְמַטָּה וְכוּ׳.** וּמִעַכַּב (לו) אַף בְּדִיעֲבַד. וְנִרְאֶה לִי (לז) שֶׁמְּקוֹם הַנֶּקֶב יִהְיֶה גַּם־כֵּן לְמַעְלָה מִשִּׁעוּר זֶה, וְאוּלַי זֶה גַּם־כֵּן מִעַכַּב אַף בְּדִיעֲבַד[61]. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (מה) **מִכַּשִּׁעוּר וְכוּ׳.** פְּשׁוּט דְּזֶה גַּם־כֵּן מִשַּׁעֲרִינָן (לח) בְּאָדָם בֵּינוֹנִי[62]: (מו) **עַד הַצִּפֹּרֶן.** מָקוֹם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כה) פְּרִישָׁה. וְכִוֵּן לְתָרֵץ בָּזֶה קַשְׁיַת הָעֹלַת־תָּמִיד, דְּאַף דִּבְעַלְמָא לְעִנְיַן קִנְיָן קָנָה בְּשִׁנּוּי שֶׁעַל־יְדֵי לִבּוּן וּצְבִיעָה, אֲפִלּוּ הָכֵי לְעִנְיַן מָאִיס כְּלַפֵּי גָבוֹהַּ חָמִיר יוֹתֵר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָאֵלִיָּה רַבָּה: (כו) מַגֵּן־אַבְרָהָם: (כז) פְּרִישָׁה: (כח) בֵּית־יוֹסֵף: (כט) הָרַ״י בֶּן חָבִיב וּמַהֲרִי״א וְהַבַּ״ח וְעוֹד פּוֹסְקִים, עַיֵּן בְּבַ״ח: (ל) פְּרִי־מְגַדִּים: (לח) אַחֲדוֹנִים: (לב) נִלְמַד מִלְקַמָּן סָעִיף יג: (לג) מַגֵּן־אַבְרָהָם: (לד) פְּרִי־מְגַדִּים: (לה) בְּאֵר הֵיטֵב: (לו) אֵלִיָּה רַבָּה וש״א: (לז) עַיֵּן בְּטוּר וּבֵית־יוֹסֵף: (לח) נִלְמַד מִמְּנָחוֹת מב ע״א אִצְטָרִיךְ דְּרַב פַּפָּא וְכוּ׳, וְרַב פַּפָּא הֲלֹא מֵירֵי בְּבֵינוֹנִי, כֵּן נִרְאֶה לִי:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com